

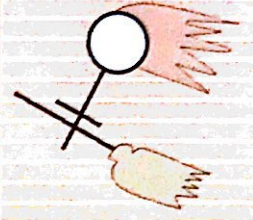

U

Ç

A

N

A

B

E

R

"BİR HABER
UÇUR YETER"

SÜREKLİ YAYIN - ÜÇ AYDA BİR ÇIKAR

25 Kasım Kadınlara Yönelik Şiddeti Kınama Günü

25 Kasım 1960 tarihinde Dominik Cumhuriyetinde, Trujillo diktatörlüğü döneminde, Sosyal Değişim Hareketinden, bugün Mirabel Kızkardeşler olarak andığımız üç kadın, arabalarından indirilip zorla tecavüz edilerek vahşice öldürüldüler. Latin Amerikalı ve Karayipli kadın hareketi temsilcileri bu tarihi uzun yıllar, "Kadınlara Karşı Şiddete Hayır Günü" olarak andılar. Bugünün, Birleşmiş Milletler tarafından "Kadınlara Karşı Şiddetle Mücadele Günü" olarak kabul edilmesine öncülük ettiler.

Artık, aynı tarihte bütün dünyada kadınlar bugünde kadına karşı şiddeti her yönüyle tekrar g ü n d e m e getiriyorlar.

ŞİDDETE BİR KEZ DAHA HAYIR!

KAYIPLAR:

NEREDELER,

NASILLAR,

DÖNECEKLER Mİ?

KONCA KURİŞ'i
sağ ve sağlıklı
GERİ İSTİYORUZ

HIÇ YOKTAN İYİDİR! ÜÇ AY SONRA YENİDEN ÇIKTI

Yaz tatili de araya girdiği için üç ay çok mu çabuk geçti bu sefer... Ya da gün geçtikçe işlerimiz ve derterimiz çoğalıyor mu? Galiba her ikisi birden... Neler neler oldu şu üç ay içinde. Ancak bir kısmına bu sayımızda yer verebildik. Kimimiz güneşli sahillerde tatilimizi yaparken, sıcak mı sıcak, güneşli mi güneşli bir kentimizde, Mersin'de, küçücük bir kızın yüreğini, anacığının bilinmez bir yerlerde "kaybedilmesi" yaktı. Günlerden 17 Temmuz'du. O hâlâ annesinin geceliğiyle uyuyor ve her gece iş seyahatinde olduğunu zannettiği annesinin nasıl geri getirebileceğini düşünüyor. "Ağır hasta olsa, ölse, acaba annesi ona gelmez mi?" Mersin Bağımsız Kadınlar Derneği'nin aktif üyesi, kendisine "müslüman feministim" diyen ve Mersin'de aylardır bir sığınmaevi açılabilmesi için didinip duran Konca Kuriş'den ve onun beş çocuğunun en küçüğünden söz ediyoruz.

Konca'nın ailesi şaşkın, perişan, ellerinden fazla birşey gelmiyor. Gün geçtikçe umutları tükeniyor. Aylardır hiçbir ize rastlamadıklarını söyleyen emniyet görevlilerinin onu nasıl ve nerede aradıklarını bilmiyoruz. **Peki biz, kadın örgütlerimiz ne yapıyoruz onun için? Biz Konca'yı nerede, nasıl arıyoruz?**

Kadınlara yönelik şiddetin, saldırının cinayet boyutuna vararak sürdüğü ülkemizde, Konca da sessizce kaybedilenler listesinde yerini aldı. Bu arada kaybettiklerini ölü veya diri geri isteyen kayıp yakınlarının İstanbul Galatasaray Lisesi önündeki eylemi de çeşitli baskılara karşın 182. kez yapılabilirdi. Bu eylemin bir kadın eylemi olmadığını biliyoruz. Ama ilk organize edenlerin kadın olması, katılımcıların önemli bir kısmının da kadınlar olmasından çıkarak, kadınların farklı bir boyut kazandırdığını düşünüyoruz bu eyleme... Copların, gözaltının, biber gazının yıldıramadığı Cumartesi Anneleri'ne orta sayfamızı ayırarak Ankara'dan küçük bir katkı yapmak ve sevgilerimizi göndermek istedik.

Bu sayımız baskıya hazırlanırken kadınları ilgilendiren bir başka konu basında yer almaya başlamıştı. "Olacak O Kadar" adlı TV programında Devlet Bakanı İshak Saygın'la ilgili bölüm üzerine RTÜK kararıyla Kanal D'ye ekran karartma cezası vermesi, bunun üzerine Levent Kırca'nın

programını yayından çekmesi ve RTÜK'ü protestosu; kadın örgütlerinin bir kısmının Levent Kırca'yı kınamaları vs. vs. İlle de bir taraftan yana tavır mı almamız gerekiyor? Sanatçılar özgür olmalı, basın özgürce çalışabilmeli. Bunu dediğimiz zaman Levent Kırca'dan yana oluyoruz galiba. Ama hiç de öyle değil. Kırca'nın programını da eleştiriyoruz.

Saygın, öğrencilerin bekaret kontrolü konusundaki yaklaşımlarından ötürü eleştirilebilir. Bu toplumsal bir konudur. Özel yaşamı ve bu yaşamda bakireliği seçmesi ise kişisel ve apayrı bir konudur. Bu iki farklı konudaki tutumun karıştırılması, bu konularda hassas olan birçok kadının da küçük düşürülmesine yaralanmasına yol açmıştır. Bu durumda izleyiciler isterse sanatçıyı yargılasın, mağdur olanlar ise bunu, kişisel dava konusu yapabilirler. Ama ekran karartmak, devletin bu olaya müdahalesi anlamına gelir.

Bu arada, bir sıkıntımız vardı ve hâlâ var.

Onu da sizlerle paylaşmazsak kimseye paylaşamayız. Biz, kadın örgütleri arasında iletişim kurmak, onlardan gelen haberleri birbirine iletmek için kurulduk. Yani biz sizlerden gelen tanıtımlar, haberler, talepler, programlar ile varolabiliriz. İşte bu

noktadaki zorluklarımız artarak sürüyor. Eylem mi yok, yoksa kadınlar, örgüt kurmak ve eylem yapmaktan bize bunların haberlerini mi gönderemiyorlar ya da eylemleri duyulsun mu istemiyorlar? **Yoksa biz mi size hâlâ ulaşamadık?** Sizlerle ilgili yazdığımız haberleri çoğu kez büyük zorluklarla topluyoruz. Gönderdiğimiz anketlere çok az yanıt alıyoruz. Ve kaygılanıyoruz, acaba bülten size ulaşmıyor mu diye...

Geçen sayımızda Uçan Haber'e abone olabileceğinizi yazmış ve bir de abone formu eklemiştik. Sizlere daha kolay geleceğini düşünerek abonelik için bir başka yol düşündük posta çeki hesabı açtırdık. **Gelecek dört sayının bedeli olan 1.000.000.-TL'ni A. Ürün GÜNER posta çek no: 1018012 nolu posta çeki hesabına yatırarak abone olabilirsiniz.**

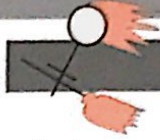
Gelecek sayımızda daha çok haber ve yazıyla buluşmak üzere...

UÇAN HABER YAYIN GRUBU

Sahibi: A. Ürün Güner
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Halime Güner
Yayına Hazırlayanlar: Gözde Baş, İrem Çağlar, Filiz Karaman, Fınar Senel, Hanife Uygur, İyil Yılmaz, İlknur Yüksel
Yapım: Reta Reklamcılık Ltd Şti • Tel 447 68 72
Baskı: Pan Matbaacılık

Uçan Süpürge
Bestekar Sok. 80/6 • 06680 Kavaklıdere / ANKARA
Tel: 0312 427 00 20 • 426 95 67 • Faks: 426 97 12
URL: <http://www.raksnet.com.tr/ucansupurge/>
E Mail: ucan.supurge@service.raksnet.com.tr
(Uçan Haber Amerikan Basın ve Kültür Merkezinin (USIS) katkılarıyla çıkmaktadır.)
Banka Hesap No: Türkiye İş Bankası, Kavaklıdere Şb Uçan Süpürge Kmg. Turz. Org. 477266
FİYATI: 250.000 TL

UÇAN SÜPÜRGE İKİNCİ BÖLGE TOPLANTISI İÇİN KARADENİZE UÇTU

Uçan Süpürge'nin yürüttüğü bölge toplantılarının ikincisi Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nden sonra Karadeniz Bölgesi'nde gerçekleşti. 3-4 Ekim 1998 tarihinde Samsun'da yapılan toplantıya Uçan Süpürge'den Yıldız Ecevit, Tuba Demirci, Çiğdem Esin ile Samsun ve Trabzon'daki kadın örgütlerinin temsilcileri katıldı. Bu, bölgenin farklı kentlerindeki kadın örgütlerini yerlerinde görüp tanışmak için yapılan bir toplantıydı. Rize, Trabzon ve Samsun dışındaki illerde kadın örgütü olarak tanımlanacak örgütlerin bulunmuyordu. Rize'de, Derya Can'ın kendi kişisel çabasıyla, geleneksel Rize bezlerini yaşatmak amacıyla başlattığı "Bizim Eller" adlı girişim, kadın sorunları konusunda bir çalışma yapmak bilinciyle yürütülme de kadınlarla birlikte gerçekleştirilen iyi bir kadın girişimciliği örneği idi. Bunun dışında, Karadeniz bölgesinde varolan kadın örgütlerinin önemli ortak özellikleri, tarihlerinin eski oluşu ve bazılarının ulusal kadın örgütlerinin şubeleri olarak çalışmalarını sürdürmeleri idi. Bununla bağlantılı olarak toplantı süresince sıkça gündeme gelen bir sorun ise, kadın derneklerinin merkezleriyle girdikleri ilişkilerin, etkinlik alanlarını sınırlandırdığı idi.

Samsun'da yapılan toplantı, katılımcıların kendilerine daha önce ulaştırılan plân çerçevesinde örgütlerini tanıtmalarıyla başladı. Bu bölümde, bölge toplantılarının "kadın örgütleri arasında özdeneyim paylaşımı" amacına uygun bir tablonun ortaya çıktığını; katılımcıların birbirlerinin yaptıkları çalışmalar ve örgütlenme yöntemleri konusunda verdikleri bilgileri ilgiyle dinleyip fikir alışverişinde bulunduklarını sevinerek izledik.

Bölgede yapılan kadın çalışmalarının, farklı isimler altında da olsa, geleneksel kadın örgütlerinin kadın eğitimi ve kadın sağlığı

konusundaki çalışmalarının pek dışına çıkmadığı, ama katılımcıların kadın çalışmaları konusundaki gündemi izleyip bu konuda yapılacak yeni çalışmalara açık oldukları, toplantıda ortaya çıkan bir diğer nokta idi.

Samsun'da daha çok ülkenin siyasi gündeminden yola çıkarak "lâik" bir temelle kurulan, Samsun'daki altı kadın örgütünü birleştiren SKOB, "Samsun Kadın Oluşumları Birliği"nin tüzüğündeki "kadın politikası yapmak" konusundaki maddenin bölgedeki kadın örgütlenmesi açısından geleceğe yönelik önemli bir başlangıç olduğu bir gerçek.

Karadeniz Bölgesi kadın örgütlerinin ayırdedici bir diğer yanı, bu örgütlerde çalışan kadınların genel olarak üst sosyo-ekonomik gruplardan gelmeleri ve çoğunlukla meslek sahibi olmaları. Bu durum, etkinliklerini yürütürken kaynak bulmak konusunda önemli bir avantaj yaratırken farklı kaynaklar yaratmak konusunda çaba göstermelerini yavaşlatıyor gibi görünüyor.

Karadeniz Bölgesi kadın örgütlerinin etkinliklerinde görülen çeşitlilik daha çok niceliksel bir yol izliyor. Etkinliklerin pekçoğu yardım temelli. Meslek edindirme kursları, kadın sağlığı ve doğum kontrolü konusunda yapılan eğitim çalışmalarının temel çıkış noktasının da aynı olduğu gözden kaçırılmaması gereken bir nokta. Bu toplantıda, bu tablo görünür hâle geldi ve bu kadar geniş bir alanda etkinlik göstermek için harcanan yoğun emek ve kaynağın daha az sayıda ama daha verimli birkaç etkinlik amacıyla kullanılmasının amaçlara ulaşmak anlamında daha iyi bir yol olduğu katılımcılar tarafından kabul gören bir konu oldu. Bu konudaki görüş ortaklığı, sorun saptama ve bunun çözümü adına çalışma konusunda ciddi çıkmazlar yaşandığı ve bu yolda verilecek her türlü desteğe gereksinim olduğu gerçeğini de ortaya çıkardı.

Karadeniz Bölgesi kadın örgütlerini biraraya getiren toplantıda, katılımcılar birbirleriyle olan ilişkilerini ortak bir çalışma zemini yaratma yolunda geliştirirken daha önce tanımadıkları kadın örgütleri hakkında bilgi sahibi oldular ve birlikte hareket etmek için ilk adımları attılar. Samsun'da yapılan toplantı Samsun'daki kadın örgütleri ile belediye arasında varolan işbirliğinin bir kez daha somutlaştığı bir toplantı oldu. Kadın örgütlerine daha önce mekan sağlayarak destek veren Samsun Belediyesi, Uçan Süpürge'nin Karadeniz Bölge toplantısına da aynı desteği verdi.

Samsun'da gerçekleşen toplantı, Uçan Süpürge'nin kadın örgütleri arasında etkin iletişim sağlamayı ve aralarında ortak çalışma zemini yaratmak için aracı olmayı amaçladığı bölge toplantıları projesinin önemli bir ayağı oldu. Önümüzdeki toplantıların da aynı derecede verimli geçmesini diliyoruz.

Çiğdem Esin

KADIN ÖRGÜTLERİ ; GÜÇLERİ VE ÇIKMAZLARI

Nükhet Kardam'la 30 Haziran 1998'de Uçan Süpürge'de "Kadın Örgütleri, Güçleri ve Çıkmazları" konulu bir söyleşi yapıldı.

Kendisi, Monterey Institute of International Studies'de kadın ve kalkınma konulu dersler veriyor. Yıllardır ABD'de yaşıyor. Her yaz geldiğinde biz kadınların birbirimizi daha az dinlediğimizi, birbirimizin sözünü kestiğimizi gözlemliyor.

Nükhet Kardam'la kadın hareketinin ulusal, yerel ve uluslararası düzeyde başarılarından, başarısızlıklarından, sivil toplum örgütlerinin etkin çalışmaları için genel olarak nelerin önerildiğinden, devlet düzeyinde örgütlenen kadın mekanizmalarının çalışmalarından ve çıkmazlarından sözettik. İşte sohbetin kısa bir özeti. Bakalım sizin ve örgütünüz için yeni bir bildik neler var bu sohbette.

Bugünkü anlamıyla kadın hareketi 1970'li yıllarda gelişmeye başladı. İnsan hakları ve çevre hareketiyle tanıştı, onlarla birlikte gelişti. Kuzey Amerika ve Avrupa, kadın hakları konusunda her düzeyde büyük bir mesafe katetti.

Uluslararası düzeyde, Birleşmiş Milletler'de Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Komitesi (CEDAW) kuruldu. Komite, hâlen hükümetlerden ve sivil toplum örgütlerinden kadınların durumunu anlatan ülke raporları kabul ediyor ve görüşüyor.

Kadın hareketinin uluslararası başarıları arasında;

- Kadın hakları kavramının dünya gündemine girmesi,
- Hükümetlere kadınların durumunu iyileştirme konusunda baskı gelmesi, hükümetler düzeyinde kadın konusunda ihtisas kuruluşlarının kurulması,
- Küreselleşme ve internet sayesinde geniş bir bilgi aktarımı ve deneyim paylaşımı konuları sayılabilir.

Bu durumun olumsuz yönlerinin başında ise, kadın hakları konusunda devletlerin dışarıdan gelen eleştirileri, iç işlerine müdahale olarak algılaması geliyor. Oysa, aynı ülkeler Dünya Bankası ve Birleşmiş Milletler'in birçok müdahalesine açık olabiliyor. Ülkeler kadın hakları konusundaki olumlu adımları başka kazanımlar karşılığında pazarlık konusu yapabiliyor. Ülkelerde kadın hakları ve sorunları konusunda bir fikir birliği yok. Kadın-erkek eşitsizliğini her kesim farklı bir nedene

bağlama eğiliminde. Eşitsizliğin nedenini neye bağlarsak, politikayı da o yönde geliştiriyoruz. Türkiye'de ise, kadın-erkek eşitsizliğini çok çeşitli nedenlere bağlıyoruz. Belki de bu yüzden de politika geliştiremiyoruz.

Kadın hakları konusunda kazanımları açısından görece olarak iyi durumda olan ülkeler arasında Brezilya, İsveç, Uganda, Hindistan, Bangladeş, Filipinler ve Güney Afrika sayılıyor. Bu ülkelerde zaten var olan güçlü kadın hareketi, devlet desteği ve dış kaynak olanakları bu başarının ortak nedeni olarak görülüyor. Ayrıca bu ülkelerde iyi işleyen bir ulusal kadın mekanizması ve devlet düzeyinde bir kabul var.

Sivil toplum örgütlerinin gücüne gelince: Sivil toplum örgütleri yaratıcı ve değişikliğe açıktır. Bu nitelikleriyle demokrasiyi geliştiren bir güce sahipler. Yerel düzeyde çalıştıkları alanı çok iyi tanıyorlar. Çok uç konuları gündeme getirip kamuoyu yaratabiliyorlar.

Bir de başarısızlıklarına bakalım: Sivil toplum kuruluşları devlete alternatif olarak gelişirken, devletle işbirliği içinde çalışmaya başladığında alternatif ve bağımsız olma niteliğini kaybedebiliyor. Kurumsallaşmayı sağladıkça gönüllülük kayboluyor. Örgütler karizmatik liderlere ihtiyaç duyuyorlar ve onlar gittiğinde çökebiliyorlar. Hiç dış destek olmaksızın uzun süre varlıklarını ve enerjilerini korumada zorluk çekiyorlar.

Ya çıkmazlar: Sivil toplum örgütleri kimden/neden bağımsız? Kime karşı sorumlu? Topluma karşı devletten daha mı sorumlu?

Nükhet Kardam, katıldığı bir toplantıda uluslararası bir kuruluş olan Agahan Vakfı'nın geliştirdiği sivil toplum kuruluşları için önerdikleri çalışma ilkelerini ise şöyle aktardı:

Daha Verimli Çalışmak İçin:

Herşeyi yapmayın. Belli bir konuda çalışıp o konuda tanının. Bu konunun kamuoyunun dikkatini çeken bir konu olmasına çalışın. Kamuoyu yaratıp çalışmalarınıza o noktadan başlayın. Anketler yoluyla toplumda kimlere yönelik çalışabileceğinizi saptayın. Yeniliğe açık ve risk alabilecek kişilerle çalışın. Lider aramayın. Finans kaynaklarını öğrenin. Her zaman birden fazla kaynakla çalışmaya çaba harcayın. Birden fazla sivil toplum örgütü ile ortak çalışmalar yürütün. İnternet bağlantınız, iyi bir dokümantasyon ve arşiviniz olsun. Kendiniz için özgüven geliştiren liderlik eğitimleri düzenleyin. Yaptığınız işi ciddiyetle üstlenin.

Son olarak; birşeyi değiştirmek için bilgi sahibi olmak yetmez. Siyasal kurumlara da tanınmalısınız. Demokratik geleneğin gelişmesi kadın hareketinin gelişmesiyle ilgili. Sivil toplum ve devlet ilişkileri değişmeli. Diyalog yerine akademisyenler, politikayı yapanlar ve sivil toplum örgütleri arasında diyalog geliştirilmeli.

Kısa Kısa...

Kadın Sünneti Yasaklandı.

Batı Afrika ülkelerinden TOGO, kadın sünnetini yasakladı ve yasağı çiğneyenlere hapis ve para cezası verilmesini öngören bir yasa çıkardı. Parlamento İnsan Hakları Komisyonu, kadın sünnetinin dini ya da kültürel açılardan desteklenmediğini ve kurbanların fiziksel bütünlüğüne zarar veren bir saldırı olduğunu belirtti.

Cumhuriyet, 1 Kasım 1998

KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

2000'li Yıllarda Toplumsal Cinsiyet Rollerini Değiştirecek mi?

11-13 Eylül tarihleri arasında İskoçya'da Dundee Üniversitesi'nde yapılan "Gendering the Millenium" başlıklı bir uluslararası toplantıda, dünyamızda, yerel ve global çerçevede toplumsal cinsiyet rollerinin değişen güç dengeleri, toplumsal cinsiyetin değişik boyutları ve önümüzdeki yüzyıla ilişkin ne gibi değişiklikler beklenebileceği ele alındı. Bize bu toplantının haberini veren kişi, Yrd. Doç. D. Belkıs Kümbetoğlu. İstanbul'daki Kadın Gruplarının Yapısı adlı bir çalışma ile kongreye katılan Kümbetoğlu'nun yanı sıra, Türkiye'den İnci User ve Tolunay Kolankaya da birer tebliğ ile aynı toplantıda yer aldılar. Bu toplantıda işlenmiş olan konular ise şöyle: 20. yüzyılın sonunda Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde kadınlar için ortaya çıkan fırsatlar ve kadınlar açısından eşitsizliğin yeni biçimleri;

kadın istihdamındaki değişimlerin öncelikle eğitim ve yaşla ilgili olarak genç ve eğitimli kadınları diğerlerinden ayırması: her toplumun ekonomik ve sosyal bir yapısı olduğu gibi bir de toplumsal cinsiyet yapısı olduğu ve bunun bireysel kişilikler, sosyal konumlara ilâştirilen beklentiler ve sosyal yaşamı örgütleyen kurumlar (aile, işyeri vb.) olmak üzere üç düzeyde etkili olduğu; cinsiyet temelindeki eşitsizliklerin ancak cinsiyeti sosyal yaşam için gereksiz hâle getiren bir toplumsal cinsiyet ötesi toplumda yok edilebileceği.

Aynı toplantıda, küreselleştirme sürecinin kendisinin toplumsal cinsiyet ilişkileri açısından değerlendirilmesi gerektiği ve kadınların cinsiyet temelli politikalara gereksinim duydukları da vurgu noktalarından biri oluyor. Ayrıca, global bir köyde yaşadığımız düşünülse de zaman, mekân ve ideolojiler açısından farklılıklar olduğu hatırlatılarak, yeni yüzyılın birbirimize daha yakından bakabileceğimiz bir zaman dilimi olması, elektronik ağlar ve haberleşme çabalarının yeni uçurumlar yaratmaması isteniyor.

"Hanımlar Alemi"nden "Roza"ya

Aslı Davaz-Mardin'in Kadın Süreli Yayınları Bibliyografyası: 1928-1996 Hanımlar Alemi'nden Roza'ya başlıklı çalışması Heinrich Böll Vakfı'nın desteğiyle Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı ve Türkiye Ekonomik Toplumsal Tarih Vakfı ortak yayını olarak kısa bir süre önce yayımlandı.

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı Kurucu üyelerinden Aslı Davaz Mardin "Hanımlar Alemi'nden Roza'ya" adlı çalışmasıyla, 1928-1996 yılları arasında, Türkiye'de yayınlanmış kadınlarla ilgili 195 süreli yayının bibliyografik künyelerini, koleksiyon kayıtlarını, kapak örneklerini ve çıkış yazılarını içeren bir rehber ortaya çıkardı.

Yazar amacını, 1928 (Harf devrimi)-1996 yılları arasında kadın okur kitlesine yönelen gazete, dergi ve bültenlerin bir panoramasının ortaya çıkmasına yardımcı olmak; bu alanda çalışmak isteyenlere bir altyapı hazırlamak olarak belirlemektedir.

Kadınlar çeşitli kurum ve araştırmalar aracılığı ile geçmişlerine sahip çıkarken, aynı zamanda geleceklerine sahip çıkmanın yöntemlerini de geliştiriyorlar. Bunun bir yönteminin de kütüphane ve arşivlerde kadınlarla ilgili günümüz belgelerinin korunması olduğunu, bunun

için de katalog ve bibliyografyalara gereksinim olduğunu belirtiyor, Aslı Davaz Mardin. Eser, varolan belgelerin izini sürmek yolunda araştırmacılara kolaylıklar sağlamakta ve dolayısıyla kadın araştırmalarına bir imme kazandırmaktadır.

"Aslı Davaz Mardin'in bu çalışması alıştığımız bibliyografyalardan biraz farklı. Özellikle ticari olmayan, dağıtım dışı, bülten türü kadın süreli yayınlarına da yer vermesi yazının ayrıntılı bir kütüphane araştırması yaptığını tartışmasız ortaya koyuyor. 195 dergiye ulaşmak için neredeyse on katı dergiyi kütüphane dolaplarından indirmek ve incelemek zorunda kaldığını ifade ediyor Aslı Davaz Mardin." (Aynur İlyasoğlu, Cumhuriyet Kitap sayı 447, sayfa 14.)

Kadın araştırmalarının ilkeleri arasında, kadınlar için verili olan değerlendirmelerin, kalıp yargıların ya da (ideolojik, kıstaslarla) araştırma alanındaki seçici olmanın dışında kalmak önemli olmaktadır. Bu yaklaşım içerisinde Davaz Mardin'in çalışmasında her türden, her tarzdan, her siyasi eğilimden kadın süreli yayını (ticari olsun olmasın, dağıtım içinde satılsın, satılmasın) birarada bulmak mümkündür.*

* Aslı Davaz Mardin, Kadın Süreli yayınları Bibliyografyası: 1928-1996 "Hanımlar Aleminden Roza'ya", Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi merkezi ve Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı ortak yayını, İstanbul Haziran 1998-10-20

Kısa Kısa...

Hindistan'da Kadınlara Yasak

Hindistan'da çok sayıda kişinin ölümü ile sonuçlanan trafik kazalarının önlenmesi için Kerala kentinde kadınların araçların ön koltuklarında oturması yasaklandı. Kararın gerekçesi, "Kazaların araç sürücülerinin dikkatlerini kadın yolcular üzerinde yoğunlaştırmaları nedeniyle gerçekleşmesi" olarak açıklandı. Karar bölgede meydana gelen son kazada ölen 18 kadının 16'sının otobüsün ön koltuklarında oturduğunun anlaşılması üzerine alındı.

Cumhuriyet, 1 Kasım 1998

KADINLAR ... ÖRGÜTLER ... PROJELER...

ULUSAL KADIN ÇALIŞMALARI TOPLANTISI İZMİR'DEYDİ

Kadın Çalışmaları Toplantısı kadın çevrelerinin her yıl beklediği geleneksel bir toplantı olma yolunda. Bu yıl, 7-9 Eylül 1998 tarihlerinde dördüncüsü gerçekleştirilen toplantının ev sahipliğini Ege Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi ve Ege Kadın Araştırmaları Derneği yaptı.

Toplantının açılış töreninin ardından panel yapıldı. Panele konuşmacı olarak Prof. Dr. Feride Acar, Prof. Dr. Ayşe Güneş-Ayata, Prof. Dr. Ayşe Akın ve Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı katıldı.

Toplantıda Eğitim, Hukuk/Siyaset, İstihdam, Kültür, Sağlık ve Yöntem olmak üzere altı çalışma grubu oluşturuldu. Bir buçuk gün süren grup çalışmalarının sonunda çalışma grupları adına raporlar sunuldu.

Son oturumda Yıldız Ecevit oldukça kapsayıcı bir kapanış konuşması yaptı. Konuşmasında kadın çalışmalarının 1970'lerden sonra başlayan gelişmesine değinen Ecevit, cinsiyete duyarlı olmayan araştırmaların

kadın ve erkek arasında bir eşitsizlik olmadığı varsayımına dayanarak yapıldığından söz etti. Kadın çalışmalarında 1990'lı yılların, kadınlar arasındaki hiyerarşinin ve farklı kadınlık deneyimlerinin tartışılır hâle geldiği bir dönem olduğunu belirten Ecevit, kadının ezilmişliğini ve cinsiyetler arası hiyerarşiyi daha az dile getirdiği için, kadın çalışmalarını yerine toplumsal cinsiyet çalışmalarının ortaya çıktığını vurguladı.

Toplantı süresince üniversite kadın merkezlerinin bir eşgüdüm toplantısı da yapıldı. Toplantıda üniversite kadın merkezlerinin kendi aralarındaki işbirlikleri kadar, Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı ile ilişkileri ile konuşuldu.

Toplantı bu alanda bir süredir varolan ve birbirlerini uzaktan yakından tanıyan akademisyen ve araştırmacıları biraraya getirirken, bu alana yeni katılanlarla da tanışma olanağı sundu. Dördüncüsü olmasına karşın, geçmiş toplantılardan hatırladığımız birçok konu burada da dile getirildi. Beşinci Kadın Çalışmaları Toplantısının önceki birikimlerin üzerine kurulmuş, daha analitik ve kapsayıcı bir toplantı olması gereği ortaya çıktı.

Toplantıya İlişkin Ankara'lı Kadınların İzlenimi

Evrin Özkan

(ODTÜ Kadın Çalışmaları Programı)

"Temelde oturumların işleyişinde rastlanan sıkıntılar, çalışma gruplarının bildirili olarak düzenlenmesi ancak bildirilerin sunulmamasında ısrar edilmesi dolayısıyla ortaya çıktı. Bildirilerin içeriği katılımcılar tarafından sadece özetleri aracılığıyla kabaca bilinebildiğinden, kimi oturumlarda (örneğin kültür oturumu) bildirilerin sunulması yolu seçildi. Ancak bildiri sunulma sırası ve süresi oturum başkanının inisiyatifine bırakıldığından bazı durumlarda çok da adil bir düzenleme yapılamadı. Bir başka sorun hangi bildirilerin hangi çalışma grubuna dahil edildiği konusunda yaşandı. Ayrıca oturumların süresi gerektiğinden uzun tutulmuştu. Bunların dışında, toplantı sonunda bir sonuç raporu yazılması gerekli miydi sorusu tartışılabilir. Rapor yazma gerekliliği kimi oturumları bilimsel bir toplantıdan çok siyasi görüşlerin çarpıştığı bir arenaya çevirdi.

Yine de çeşitli olumsuzluklarına rağmen bu toplantı, kadın çalışmaları yapan insanları biraraya getirmesi ve aralarındaki diyalogun güçlenmesine katkıda bulunması bakımından değerliydi."

Saadet Koç

(ODTÜ Kadın Çalışmaları Lisans Üstü Programı Öğrencisi)

"Toplantı oldukça heterojen bir grubu bir araya getirmişti. Birçoğu farklı noktalardan konuşan bu kadınların ortak bir dili kurmaları pek mümkün olmadı. Yine de grup çalışmaları öncesindeki panelde ve kapanış konuşmasında feminist yöntemlere ve bir zemin/ortak dil olarak feminist teoriye yapılan vurgunun oldukça yerinde ve önemli olduğunu düşünüyorum. Toplantının yapısı nedeniyle, tartışılan meselelerde fazla derinleşilemedi. Bildiriler ile çalışma grupları yapısal olarak çok çakışmadı. Bildirisiz tartışmanın daha açılımcı ve katılımı artırıcı olduğu düşünülerek uygulandığını zannediyorum. Çalışma gruplarının konuları çok kapsamlı idi, katılımcılar sürekli değişmekteydi ve bildiriler biraz havada kaldı. Bir sonraki toplantıda çalışma gruplarına ağırlık verilecekse, grup konularının daha dar seçilmesini ve katılımcıların da daha homojen olmasına dikkat edilmesini öneririm.

Önemli bir nokta da şu toplantı süresince zaman zaman 'akademik bir toplantıda mıyım', 'resmi açılıшта mıyım' karıştırdığımı belirtmeliyim."

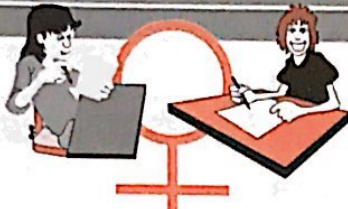
Kısa Kısa...

Namus için ceza indirimine devam

Anayasa Mahkemesi (AYM), 25.9.1998 tarihinde yaptığı toplantıda bir yerel mahkemenin Türk Ceza Kanunu'nun 475. maddesinin iptali istemiyle yaptığı başvuruyu karara bağladı. AYM, "Namusu kurtarmak" için doğumdan 5 gün geçmeden gayrimeşru bir çocuğun terkedilmesi hâlinde verilecek cezada indirim öngören TCK'nun 475. maddesinin iptali istemini reddetti.

26 Eylül 1998

ÖRGÜTLER ... PROJELER...

Gökçe Yurdakul
(ODTÜ-SEM)

"Hem akademik anlamda kadın çalışmaları yapan, hem de kadın sivil toplum örgütlerinin aynı ortamda konuşma ve tartışmalarının mümkün olduğu toplantılarda, ilgi alanım nedeniyle sağlık oturumuna katıldım. Genellikle kadın sağlığı ile ilgili konularda hükümet ve sivil toplum örgütleri tarafından ne gibi politika ve stratejiler geliştirilebilir konusu etrafında yoğunlaşıldı ve bu soruya cevap olması açısından bir rapor çıkarıldı.

Kadın çalışmaları konferanslarının kadın çalışmalarıyla ilgilenen kişilerin biraraya gelmesi açısından son derece yararlı olduğunu düşünüyorum ve 5. konferansı dört gözle bekliyorum."

Özlem Şahin

(A.Ü.Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı Arş.Görevlisi)

"İzmir'deki IV. Ulusal Kadın Çalışmaları Toplantısı benim için bir çok açıdan öğretici oldu.

Herşeyden önce uzun dönemdir kendi aramızda sorguladığımız "akademide kadın çalışmaları", "feminist hareket" ve "Devletli Feminizm" arasındaki ilişkileri/ilişkilerin sonuçlarını/vehametini yakından görme fırsatım oldu.

İkinci olarak, kadın hareketini oluşturduğu varsayılan "gönüllü kadın kuruluşlarının" ülkemizde büyük ölçüde "Hayırsever Kemalist Kadın Kuruluşları ve Hayırsever İslamcı Kadın Kuruluşları" olarak ikiye ayrılabilceğini ve kadın hareketinin temel dinamiği olan "feminist hareketin" bu alandan usturuplu bir şekilde dışlanabildiğini gördüm.

Sonuç olarak, toplantı, olumlu-olumsuz bir çok sonucu içinde barındıracak zenginlikteydi.

Artık şu sorunun daha sık sorulması gerektiğini düşünüyorum: Hangi kadınlarla, hangi koşullarda nasıl çalışmalar yapmalı?"

Gülşen Ülker Al

(A.Ü.Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Prog.Öğr.)

Çok uzun bir süreden beri konuştuğumuz, 'Kurumsallaşma ve Tehlikeleri' konusu bu toplantıda neredeyse ete kemiğe büründü. Devlet erkânının teşrihleri, uzun ve sıkıcı bir seremoni, hitap biçimleri ve hatta giysiler -tabii ki resmi, sık etek döpiyesler- herşey can acıtıcı bir sivriliğe ve soğukluğa sahipti. İki şey bunların dışında tutulabilir: Katıldığım çalışma grubunda bu boğucu havayı solumadım. Bir de Yıldız Ecevit Hocanın sanırım herkesin yüreğine ve düşüncesine işleyen olağanüstü kapanış konuşmasında derin bir soluk aldığımı söylemeliyim.

Son bir söz ya da soru:Kurumsallaşma, ama nasıl?..

Filiz Kardam

(Uçan Süpürge)

"Kuşkusuz İzmir toplantısı benim açımdan yeni arkadaşlıklar kurma ve eski dostlukları tazeleme fırsatı verdiği için keyifliydi. Mutlaka toplantıyı düzenleyenler de verdikleri onca emek sonucunda özellikle organizasyon açısından önemli deneyimler edinmişlerdir. Ancak ben kendi payıma, katıldığım her geniş kadın toplantısından varolan bilgi birikimini genişleterek, kafamdaki sorulara yeni sorular katarak, yani güçlenerek çıkmak istiyorum. Bu anlamda, toplantının gerek biçim, gerekse konuların içeriği açısından daha az resmi, az sayıda ama can alıcı sorunun eyleme, uygulamaya yönelik biçimlerde ele alındığı bir toplantı olmasını dilerdim. Beklentim de bu yöneydi ve çeşitli konuların hep alışageldiğimiz genel çerçevelerde değil, politikalar oluşturmaya yönelik tartışılacağı düşüncesindeydim. O zaman İzmir buluşması, daha önceki kadın toplantılarının birikimini kullanma, onları aşma ve önümüze yeni perspektifler açma şansını elde edebilirdi."

KA.DER SEÇİM MARATONUNA GİRDİ.

Seçim dönemi yaklaşırken KA.DER maratona başladı. Bu maraton, aday eğitiminden yurttaş eğitimine uzanan eğitim ve uygulama sürecini içeren bir dizi etkinliği kapsıyor.

Ka.der'in düzenlediği "Ankara'lı Kadınlar Seçim Maratonunda Elele" toplantısı 1 Ekim 1998'de Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Galerisinde yapıldı.

10 Ekim 1998 Cumartesi günü, İsveç Araştırma Enstitüsü işbirliği ve The British Council desteğiyle "Kadın ve Politika"

konulu seminer yapıldı. İsveç'ten gelen iki kadın milletvekili toplantıya konuşmacı olarak katıldı. İsveç'li kadınların işe, kotayla başladığını aktaran milletvekilleri, kendi siyasî yaşam deneyimlerini dinleyicilerle paylaştı.

Ka.der, seçimlere kadar sürecektir seferberlik ilân etti. Seçimlerin yapılacağı güne kadar tüm merkezlerde eş zamanlı toplantılar yapılacak.

Ka.der, kadın aday göstermeyenlere, kadınsız seçimlere HAYIR, diyor.

Kısa Kısa...

Bir başarı da kadın profesörden

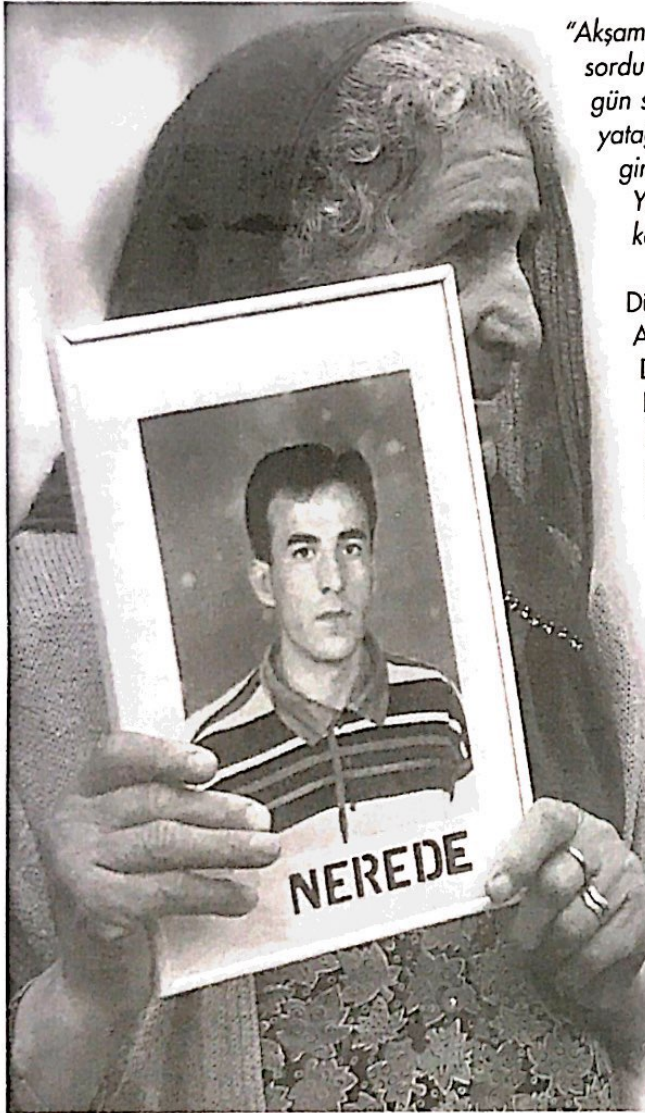
ABD'nin Boston kentinde, Dünya Felsefe Federasyonu'nun başkanlığına Hacettepe Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ioanna Kuçuradi getirildi. Kuruluşun ilk kadın ve Türk başkanı olan Prof. Dr. Kuçuradi'nin önerisi ile 2003 yılındaki Dünya Felsefe Kongresi'nin İstanbul'da yapılması kararlaştırıldı.

Hürriyet, 1 Eylül 1998

Sayfa
7

neredeler?.. nasıllar?..

"Akşam dönmedi. Sonraki akşam, ondan sonraki akşamlar da. Her yere sorduk, 'yok' dediler... Ölüm düştü aklıma da yakıştıramadım. Her gün sevdiği yemekleri pişirdim, dönecekti, yiyecekti. Dokunmadım yatağına, dönecekti, yatacağı. Açık bıraktım kapıyı, şöyle bir ittirse, girecekti. Yarım bıraktığı sakızını sakladım, dönecekti, çiğneyecekti. Yıkamadım gömleğini, onun kokusu vardı, dönecek, kendi kokusuna kavuşacaktı."

Dünyanın 31 ülkesinde bir milyon kayıp insan var. Türkiye, Cezayir, Arjantin, Bolivya, Şili, Uruguay, El Salvador, Meksika... Dünyanın 31 ülkesinde yönetenler var. Birilerini "kayıp" ediyorlar. Kayıplarını arayanları sindirmeye çalışıyorlar. Anneleri, babaları, kardeşleri... dövüyor, gözaltına alıyorlar. Dünyanın 31 ülkesinde anneler var. Kucaklarında fotoğraflar, baş tacı ettikleri isimler, içlerinde bir umut. Direniyor ve soruyorlar: "Nerede? Nasıl? Dönecek mi?" Dünyada, bu tür kayıp olaylarının gerçekleştiği ülkelere baktığımızda ortak bir süreç ve özellik görüyoruz. Hepsisi üçüncü dünya ülkeleri olarak anılıyorlar ve darbeler, insan hakları ihlalleri gibi uygulamaları gerekirse 'kılıfına uygun' yasal düzenlemelerle de gerçekleştirme gücü olan iktidarlara sahipler. Fütursuzca insanları kaybediyorlar. Kayıplarını arayanların gözünü korkutmak için de her türlü organize gücü kullanıyorlar.

Kayıp annelerinin eylemine destek vermeli, susmamalıyız!

Kayıplar bir anlamda bizim suskunluğumuzun bedelini ödemiyorlar mı?

Bu eyleme destek vermek, sorumlu birey olmak, Özgürlük için bir adım atmak,

Hesap sormayı öğrenmek,

Toplumsal yaşıntıyı sahiplenmek demek değil mi?

● Uluslararası Af Örgütü İstanbul Grubu, 27 Eylül tarihinde, kayıpların unutturulmayacağını gösteren, kayıp yakınlarının hiç kaybetmediği umutlarını simgeleyen ve her birine kaybedilmiş insanların adlarının verileceği 100 ağaç dikti. "Kayıplar adına soluk alıp verecek 100 güzel ağaç..." ve İstanbul, Piyalepaşa'da "**Kayıplar Ormanı**" oluşturuldu.

● Arjantin'li annelerin direnişi 30 Mayıs 1977'den beri sürüyor. Anneler her Perşembe Buenos Aires'in Plaza Del Mayo meydanında toplanıyorlar. Kendilerine "Perşembe Anneleri" diyorlar.

● Türkiye, siyasi kayıp vakaları ile esas olarak 1990'lı yıllarda tanışmaya başladı. 1980-1990 arasında 13 kişi kaybedildi. 1991'den sonra kayıp vakalarında artış yaşandı. 1993'ten itibaren bu olguda bir patlama oldu. 1994'te ise kayıp vakaları had safhaya ulaşmıştı. İHD'nin 1994 yılı insan hakları raporuna göre, 1994 yılı içerisinde 328 kişi kaybedilmişti.

● 27 Mayıs 1995'te saat 12:00'de Galatasaray Lisesi'nin önüne anneler geldi. Yarım saat sessizce oturdular. Basın açıklamalarını okuduktan sonra dağıldılar. Oturma eylemi gitgide büyüdü. Diğer kayıp yakınları da annelere katıldı. Evlatlarını, kocalarını, kardeşlerini...

istiyorlar. Defalarca coplandılar, gözaltına alındılar, göz yaşartıcı bombalarla, tazyikli sularla sindirilmeye çalışıldılar. Ama, direniyorlar ve her cumartesi toplanıyorlar.

● Galatasaray'da 176.'sı yapılan, gözaltında kayıplar protesto eylemine müdahale eden polis, 31 kişiyi gözaltına aldı. Her cumartesi yapılan gösteri nedeniyle, Galatasaray Meydanı'nda yoğun güvenlik önlemleri alındı. Göstericileri çembere alan çevik kuvvet ekipleri, basın açıklamasına izin vermedi ve 31 kişiyi gözaltına aldı. (Hürriyet, 27 Eylül 1998)

dönecekler mi?..

Yurttaş Berna Yılmaz'a açık mektup

İŞİL ÖZGENTÜRK

Yurttaş Berna Yılmaz, siz samimi bir insan, ilgili bir anne ve ülkesini seven bir yurttaşsınız. Oğlunuzun gözü için apar topar Almanya'ya uçtuğumuzdaki yüz ifade-nizi çok iyi anımsıyorum. Acı, endişe do-lu bir yüzünüz vardı. Haklı bir yüzdü bu. Kilometrelerce ötede oğlunuzun gözüne top gelmiş ve hastaneye kaldırılmak zo-runda kalmıştı. Uzaklık, onu hemen göre-memek sadece telefonlarla aldığınız bil-giyle yetinmek, sizi perişan etmişti. Al-manya'ya uçarken yaşadığınız o korkunç endişe duygusunu çok iyi anımsadığınızı düşünüyorum. Anneler bazı şeyleri asla unutmazlar.

Size yurttaş Berna Yılmaz demek hoşu-ma gidiyor. Sayın kelimesini özellikle kul-lanmıyorum. Bu sözcüğün taşıdığı anlam çoktandır yititi.

Sadece yurttaş Berna Yılmaz olarak si-ze sesleniyorum. Bir cumar-tesi günü erken saatlerde İs-tanbul'a gelin ve İstiklal Cad-desi'ne çıkın. Çok değil tam ortada, Galatasaray Lisesi'nin kapısı önündeki küçük alan-da sessiz, sakın ama kararlı bazı kadınların, genç kızla-rın, yaşlı ya da genç erkek-lerin beklediklerini gö-receksiniz. Nadide bir çiçek gibi iti-nayla göğüslerine bastırdıkları fo-tograflara bakın önce. Fotoğraflarda oğlunuz ya-şında genç çocuk-lar, henüz yaşamın başında gözleri sevinçle parlayan genç kızlar, yaşam sevinci yüzle-rine vuran yaşlı adamlar, kadınlar var.

O fotoğraflara dikkatle bakın. Onlar bi-rer suret değil, onlar bir zamanlar gülen, kı-zan, annelerine sevgiyle sarılan, yemekler-den dolmayı seven, kitap okumaktan, ülke sorunlarına kafa yormaktan hoşnut, birer yurttaşlardır. Şimdi kısaca şöyle tanımla-nıyorlar:

Kayıplar!

Hemen hepsinin hikâyesi aynı. Bir sabah ya da akşam vakti bazılarını, bazı kapıları çal-dı ve bu insanlar sevdiklerinin yüzlerine son kez bakarak, o bazı adamlarla gittiler. Ya da herhangi bir köşe başında birileri onla-rı silah zoruyla bir yerlere sürükledi. Sü-rüklendikleri o yerlerden sonsuza dek çıkmadılar.

Kimi 4, kimi 8, kimi 2 yıldır kayıp liste-sinde. Adları Ayşe, Fatma, Şehmuz, Ali önemli değil. Şimdi tek bir adla anılıyor-lar:

Kayıplar!

Yurttaş Berna Yılmaz şimdi onların yüz-le-rine bakın, kayıp yakınlarının fotoğraflarını bağrılarına basmış sabırla bekleyen, o insanların, o anaların, kız kardeşlerin, ye-ğenlerin, babaların yüzlerine bakın.

Yüzlerindeki ifadeyi bir yerlerden anım-sayacaksınız. Bu ifade sizin de çok iyi ta-nıdığınız bir duygunun yüze yansımasi-nan başka bir şey değil. Bir uçak yolculu-ğu boyu o duyguyu çok iyi yaşadınız. Can oğlunuz için duyduğunuz endişeyi hayat bo-yu unutmanız mümkün değil. Bu çok ger-çek bir şeydi. Bütün bir yaşama yayılacak kadar gerçek.

Yurttaş Berna Yılmaz, bir an, onlarla birlikte o korkunç endişeyi anımsayın. Ora-da durun, öylece. Sadece bir anne olarak durun, bir yurttaş olarak durun. Az sonra duyacağınız siren sesleri sizi korkutmasın. Caddenin iki yanından koşarak gelen cop-lu polisler sizi korkutmasın. Bu üç yıldır böy-le sürüyor. Polis dayığı, gö-zaltı onlar için şaşırtıcı değil. Şaşırtıcı olan onlara duyulan kin.

Birileri bu kini sürekli bes-liyor.

Onların acılarından, en-dişelerinden beslenen bir yeraltı canavarı gibi, birileri bu kini bes-liyor.

Bunca dayak-tan, bunca gözal-tından, bunca tehditten sonra Galatasaray'da-ki o küçük ala-nın boşalacağını düşünüyorlar.

Bekleyin yurttaş Berna Yılmaz. Copla-nan anaları, yerlerde sürüklenen babaları, saçlarından tutulup polis arabalarına atı-lan genç kızları görün. Tek suçları oğulla-rını, yakınlarını sevmek olan bu insanların nasıl hoyratça hırpalandığını görün.

Görün!

Oraya gittiğiniz için sizi suçlayanlar çı-kacaktır. Size bunu yakıştırmayanlar. Al-dırmayın. Bir yerlerde anaların dövüldüğü, insanların gizlice öldürüldüğü bir ülkede ya-samak daha utanç verici değil mi? Siz bir anasınız yurttaş Berna Yılmaz, doğum aci-sını, süt verdiğimiz küçük bebenin gülüm-seyişini bilirsiniz. Acıyı ve endişeyi bilir-siniz.

Bir ana gibi, bir yurttaş gibi gidin Cu-martesi Anneleri'nin arasına karışın. Bel-ki de ilk kez bu ülkenin gerçek suyunu, toprağını, sabrını ve umudunu hissedecek-siniz. Bu memleket onurunu paylaşın yurt-taş Berna Yılmaz.

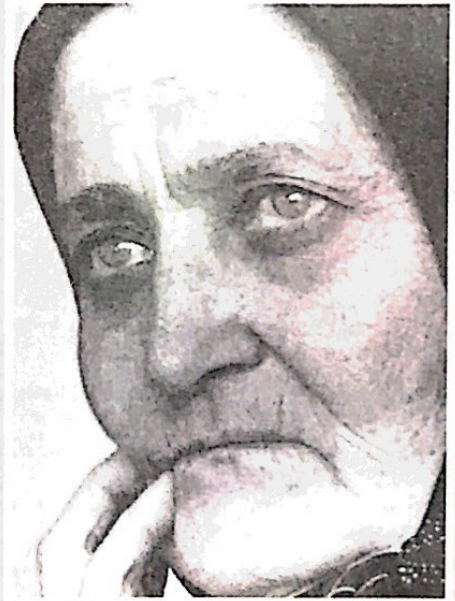
isoz50@hotmail.com

"Suçlular mahkemeye çıksın istiyorum. Metin geri gelmeyecek ama suçlular çıksın ortaya. Karşı tarafın avukatları çok dişli, görsen bir, güç nerede, kimin elinde zaten? Ben yine de hayatımın sonuna kadar mücadele edeceğim. Şimdi benim için her çocuk bir."

Emine Ocak, Türkiye
(Pazartesi, S.29, 1998)

"Hepimiz aynı amaçlarla sürdürüyoruz mücadelemizi... Gerçeği, adaleti ve her insanın vazgeçilmez hakkı olan kaybedilen yakınlarının, kardeşlerinin, analarının, babalarının, çocuklarının akibeti hakkında gerçeği öğrenmelerini ve nerede bulunduklarını bilmelerini istiyoruz. Eğer onlar hayatta değilse neaşlarının derhal bize teslim edilmesini talep ediyoruz. Sevdiklerine, geleneklerine uygun bir törenle veda edip onların ruhlarının huzura kavuşturulmasını sağlamak da insanların en doğal hakkıdır."

Tina Meschiati-Arjantin
(Cumhuriyet Dergi, S.55, 1998)

"Annem bu işin peşini bırakmaz."

Laura-Arjantin (kayıp)
(Pazartesi, S.40, 1998)

Cumhuriyet, 20 Eylül 1998

"Ben kızımın ve damadımın anısına yürüyorum. Ve son nefesime kadar yürüyeceğim. Tüm suçlular yargılanana, askerleri koruyan yasalar değişene kadar yürüyeceğim. Bir anne için en acı olan çocuğunun başına gelenleri öğrenememek. Dolayısıyla karşılıksız kalmamalı bu yapılan."

Rosa Nair Armuedo-Arjantin
(Radikal İki, 4 Ekim 1998)

DÜNYA KADINLARINDAN

AVRUPA TOPLULUĞU İŞGÜCÜ ANKETİ

Lüksemburg'taki Avrupa Toplulukları İstatistik Bürosu (Eurostat) tarafından geçen yıl yapılan bir AB işgücü anketine göre;

- AB içinde 150 milyondan fazla kişi bir işte çalışmakta ve bunda kadınların oranı %42.

- 18 milyondan fazla çalışmaya hazır işsiz yarıya yine kadın.
- Yarım gün işte çalışan toplamın, 4/5'ini kadınlar oluşturuyor. Bu kadınların %82'si tam gün çalışmak için uygun durumda olmadıklarını söylemişler.
- Yarım gün çalışan kadınların, tam gün çalışan kadınlara oranı %32.
- Tam gün işe sahip olan 124 milyon kişiden sadece 1/3'ü kadın.
- Kadınların yaptığı işlerin %80'i hizmet sektörü kapsamında.
- AB çapında her iki cins için de ortalama haftalık çalışma saati, 40.5. En yüksek rakam, 46 saatle Birleşik Krallıkta çalışan erkeklerle, en düşük rakam 36 saat çalışan İtalyan kadınlara aittir. Birleşik Krallıkta kadınlar 41 saat çalışıyor ki bu da, diğer tüm AB ülkelerinde çalışan kadınların ve 10 üye ülkenin erkeklerinin ortalamasından daha uzun.
- AB çapında altı milyon kadın çalışmak istediklerini ancak iş aramadıklarını söylemişler.

Kaynak : Güncel Avrupa Dergisi, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği Yayınları, Sayı 5-6 1998.

AVRUPA TOPLULUĞUNDA KADINLARIN EĞİTİM VE İSTİHDAMI

Avrupa Birliği'nin Lüksemburg'da bulunan istatistik bürosunun (Eurostat) onbeş AB ülkesi ile dokuz Orta ve Doğu Avrupa ülkesinde yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre; Avrupalı kadınlar başlıca öğrenim alanlarında erkeklerle göre daha başarılılar ama iş bulma yarışında erkekler hâlâ önde.

Bir bütün olarak AB'de her 100 erkek çocuğuna karşılık tam 124 kız çocuğu lise eğitimlerini başarıyla tamamlıyor. Bu oran İsveç'te rekor düzeyde; 100 erkek çocuğuna karşı 185 kız çocuğu. Yüksek öğrenimde ise 100 erkek öğrenciye karşılık 103 kadın var. Bu alanın rekoru da 100 erkeğe karşılık 153 kadının yüksek öğrenim yaptığı Bulgaristan'da.

Yüksek öğrenime girişte cinsiyete dayalı bir farklılaşma Avrupa'da da söz konusu. Kadınlar, insan bilimleri ve sağlık bilimlerini seçerken, erkekler doğa bilimleri, matematik, bilgisayar, mühendislik ve mimarlık programlarına yazılıyorlar. Ancak kadınların işsizlik oranı, bu etkileyici eğitim siciline rağmen, eşit ölçüde vasıflı oldukları hâlde, erkeklerle göre daha fazla. Yüksek öğrenim derecesine sahip erkeklerde işsizlik oranı %5 iken, kadınlarda %7. AB'ye üye ülkeler içinde güneye inildikçe kadınların işsizlik oranı artıyor.

Bir başka bulgu, genellikle kadınlara özgü bir alan olarak görülen eğitim sektöründe profesyonel hiyerarşide yukarı doğru çıkıldıkça kadınların oranının azaldığı. Buna göre kadın öğretmenler ilkökul seviyesinde yoğunlaşırken, ortaokulda yarı yarıya olan bu oran, yukarı çıktıkça azalıyor. Başöğretmen kadınların oranı 1/3.

Kaynak: Güncel Avrupa Dergisi, Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği Yayınları, Sayı 3-4 1998.

ASYA KRİZİ KADINLAR İÇİN BİR FELÂKETE DÖNÜŞTÜ(*)

Asya'da pek çok yerde, Japonya'daki lüks ofislerden Endonezya'daki fakir köylere kaynaklar orantısız bir biçimde erkeklerle ayrılmış durumda. Filipinler'deki Asya Gelişim Bankası'nın Amerikan elçisi Linda Tsao Yang tüm diğer yardım kuruluşlarında çalışanlar gibi kadınlar üzerindeki etkinin bir yıkım olduğunu söylüyor. Yang'a göre finansal kriz yüzünden kadınlar işlerini kaybediyorlar, aileler kız çocuklarını okullardan alıyor ve

hatta genelevlere satıyorlar. Yang, kızların bir kez okulu bıraktıktan sonra bir daha asla geri dönemeyeceklerini, fahişeliğe başlamanın da hayatlarının sonu olduğunu söylüyor ve bu neslin kayıp bir nesil olacağını ekliyor.

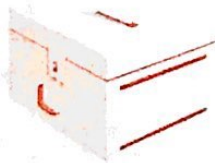
Yardım örgütlerinin raporlarına göre geçen birkaç ay içinde Endonezya'nın fakir bölgelerindeki ilkökulları bırakan çocukların sayısı ikiye katlandı. Bu sayının büyük bir çoğunluğunu kızlar teşkil ediyor. Endonezya'nın Sumba adasında yaşayan 17 yaşındaki Meriana Kulla; İnsanların, kızların evde kalmasının daha iyi olacağını,

böylece erkekler için para biriktirebilmelerinin mümkün olduğunu düşündüklerini söylüyor. "Aileler paralarının tüeneceği korkusu ile kız çocuklarını okullardan alıyorlar." Asya'nın büyük bir kısmında yiyecek ve tıbbi yardım öncelikle erkeklerle gidiyor. Mrs. Bea "Evimize biraz et girse kocam yiyor. Çünkü, kocam çok fazla çalışmak zorunda." diye açıklıyor. Bazıları ise geleneklerden dem vurup ailenin adını erkek çocuğun sürdüreceğini kızların ise başka ailelere gelin gideceğini söylüyorlar.

(*) Bu yazı International Herald Tribune gazetesinde Nicholes D.Kristof imzasıyla 12 Haziran 1998 tarihinde yayımlanan yazıdan derlenmiştir.

Kısa Kısa...

İsveçli kadın parlamenterler

20 Eylül'de yapılan seçimlerden sonra İsveçli kadın parlamenterler dünyada ve parlamentoda yer alma bakımından ellerinde tuttıkları birinciliği korudular. 349 sandalyeden 149'unu kadınlar aldı. %42.7 oranıyla dünyada en çok kadın parlamenter bulundurma özelliğini sürdüren İsveç parlamentosunda bu oran bundan önceki seçimlerde %40.4 idi.

Cumhuriyet, 24 Eylül 1998

Avrupada Kadın Lobisi (13 Eylül 1998 Radikal)

UFCS; (Union Feminin Civique et Sociale) 1925 yılında kadınların toplumsal haklarını korumak için kurulmuş bir dernek. Kendisini bir demokrasi okulu olarak kabul eden UFCS, aynı zamanda Avrupa Kadın Lobisi için Fransız Komisyonu (CLEF) üyesi. Üzerinde çalıştıkları konuların en önemlisi, "narite" yani gerçek eşitlik. Mecliste sadece %10'luk bir oranla temsil edilen Fransız kadınının yerinin çok daha fazla olmasını istiyorlar. Avrupa Kadın Lobisi için Fransız Komisyonu CLEF ise, 1991'de kurulmuş ve 50'den fazla kadın örgütünün oluşturduğu bir komisyon. Bu komisyon, örgütler arası ilişkiyi ve haberleşmeyi sağlamanın yanı sıra onlara ortak çalışma çevreleri de sunuyor. CLEF, kadınların özerkliğini iş yaşamına katılımlarıyla sağlamak için ücretli çalışmanın yeniden düzenlenmesi ve sosyal güvenlik hakları üzerinde çalışıyor. CLEF'in üye olduğu daha büyük organizasyon ise LEF, yani Avrupa Kadın Lobisi. Bu lobi, bünyesinde barındırdığı 3 bin Avrupalı ulusal dernek ve onların üyeleri olan milyonlarca Avrupalı kadını hükümetler nezdinde etkinliği en yüksek ve önemli olan koordinasyon grubu.

WIN Women's International Net (Uluslararası Kadın İletişim Ağı)

Biri gazeteci diğeri ana sağlık uzmanı iki arkadaş uluslararası bir kadın dergisi için internette bir sayfa açmaya karar verdiklerinde ne bilgisayar bilgileri ne de parasal birikimleri vardı. Fakat bir şeyin ötesinde ne okumak istediklerini biliyorlardı. Güzellikle ilgili olmayan sadece bir ülkeye yoğunlaşmamış ve fazlasıyla akademik olmayan yazılar.

Şu anda 87 ülkede 5 bin okuyucuları var ve şimdiye kadar 36 farklı ülkeden 60 makale yayınlamışlar. Makalelerin konuları politika, eğitim, annelik, sağlık ve kültür gibi değişik başlıklar altında toplanıyor. Bu yazılar çoğunlukla çok verimli, kültürler arası diyaloglara ve tartışmalara yol açıyor.

Yapılan bir bağış sayesinde artık yayımlanan makalelere para da ödeyebiliyor ve ücretsiz WIN sayfalarında kalmakta da kararlılar. Birinci senesini dolduran bu dergiyi bilgisayarınızda ziyaret etmeye ne dersiniz?

- Eğer onlara yazmak ya da yazılanlar hakkında yorumda bulunmak isterseniz: winmagazine@geocities.com
- Abone olmak için bir mesajınızı SUBSCRIBE yazıp şu adrese gönderin: winmagazine@oaknetpub.com
- Daha fazla detaylar için web sayfasını ziyaret edebilirsiniz: <http://www.winmagazine.base.org> ya da <http://www.geocities.com/Wellesley/3321>

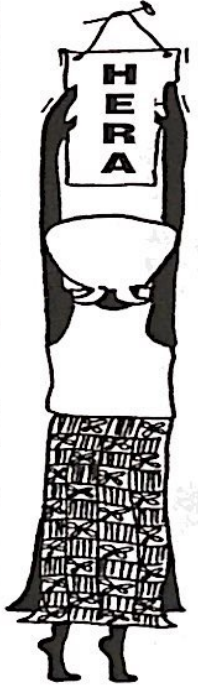
HERA : Hindistan'dan Brezilya'ya pek çok üyesi olan bir örgüt

1994'de Kahire'de yapılan Uluslararası Nüfus ve Gelişim Konferansı (ICPO) ile 1995'de Pekin'de yapılan IV. Dünya Kadın Konferansı'nda varılan anlaşmaların dünya çapında uygulanmasını sağlamak amacıyla kadın sağlığı eylemcilerinin kurduğu uluslararası bir grup olan HERA (Health, Empowerment, Rights and Accountability) hedefinin cinsel sağlığın ve üreme ile ilgili hakların, daha geniş bir insan hakları ve sürekli gelişim bağlamında ele alınmasını sağlamak için birlikte çalışmak, hukuki yollara başvurmak ve ortak stratejiler geliştirmek biçiminde özetlenebilir. Görevini, cinsel sağlığın ve üreme ile ilgili hakların uluslararası kuruluşlarda, hükümetlerde ve sivil toplum örgütleri nezdinde etik ve felsefi bir yaklaşım hâline gelmesini ve sağlıklı ilgili politika ve programlarda herkese yönelik entegre cinsel ve üreme sağlığı ile ilgili sağlık hizmetlerinin verilmesini sağlamak olarak tarif eden HERA, belirlediği hedefin gerçekleşmesinde kadının ekonomik ve politik olarak güç kazanmasının hayati öneme sahip olduğunu öngörüyor.

"Kadının Güçlendirilmesi", "Kürtaj", "Müdafaa", "Cinsiyet Eşitsizliği ve Adalet", "Ergenlerde Cinsel Haklar ve Sağlık", "Cinsel Haklar", "Cinsel Sağlık", "Üreme ile İlgili Haklar ve Sağlık", "Cinsel ve Üreme Hakları ve Sağlığı Konusunda Erkeklerin Rolü ve Sorumluluğu" alanlarında eylem dosyaları hazırlayan HERA'ya göre bu dosyalar, uluslararası kuruluşların liderleri ile politika, program ve kaynak tahsisinden sorumlu hükümet yetkilileri ile etkileşimde bulunmada, programları uygulayan, gözetleyen ve değerlendiren uluslararası örgüt ve hükümet personelinin eğitmede, sivil toplum örgütleri ve cemaat liderleri ile komisyon oluşturmada ve kadın sağlığı ve hakları alanında örgün ve yaygın eğitim programları düzenlemede birer araç olarak kullanılabilir.

Amaçlarını gerçekleştirmek için, cinsiyet eşitliği ve cinsel haklar konusunda aynı değer ve amaçları paylaşan diğer gruplarla çalışmak ve iletişim ağı kurmak isteyen HERA'nın Nijerya'dan Surinam'a Hindistan'dan Brezilya'ya dek pek çok üyesi var.

İletişim için : HERA Secretariat C/O International Women's Health Coalition 24 East 21st Street, 5th Floor New York NY 10010 USA Tel: 212 979 8500 Fax: 212 979 9009 e-mail: herawhc.org

Kısa Kısa...

Avrupa Komisyonuna Bir Kadın Büyükelçi

Avrupa Konseyi'nin yeni Türkiye temsilcisi bir kadın. Bayan Karen Fogg, 3 Ağustos 1998 tarihinde Cumhurbaşkanlığına güven mektubunu sunarak göreve başladı. Bristol, Bruges ve Manchester Üniversitelerinde ekonomi, politika ve uluslararası ilişkiler alanında lisans ve yüksek lisans eğitimini tamamlayan Fogg, 1973 yılından itibaren Avrupa Komisyonu'nun çeşitli birimlerinde görev aldı. Bayan Fogg, gönüllü kadın kuruluşlarının çalışmalarına da özel bir ilgi duyuyor.

Sayfa

11

ÜNİVERSİTE ... KADIN ... ARAŞTIRMA...

Kadın Emeğinin Piyasaya Yeniden Çıkması: Dünyada ve Türkiye’de Kadın Girişimciliği ve Politik Sonuçları(*)

KADIN BEDENİ VE TIP ALANINDA YENİDEN SUNUMU: BİR DURUM ÇALIŞMASI OLARAK JİNEKOLOJİ(*)

Son onbeş yıl içinde hükümetlerin ve uluslararası örgütlerin kadın istihdamının yaygınlaştırılması konusunda özel bir çaba gösterdikleri görülmektedir. Kadın istihdamının yaygınlaştırılması için kullanılan en önemli araçlardan biri, kadınları kendi hesabına çalışmaya teşvik etmektir. Uluslararası örgütler ve hükümetler, 1980 sonrasında kapitalist üretim teknolojisindeki değişikliklere koşut olarak kadınlara ücretli istihdam dışında istihdam olanakları yaratmaya çalışmaktadırlar. Kadınları ücretli istihdamın dışında kendi hesabına çalışmaya yönlendirmelerinin nedenleri:

1. 1980 sonrası hükümetlerin refah devleti ve sosyal devlet anlayışından uzaklaşmaları ve bunun doğurduğu işsizlik sorunu,
2. Özellikle Dünya Bankası ve IMF’nin, az gelişmiş ülkeler için üretim yapmalarını gerektirmesi,
3. Toplumdaki cinsiyet eşitsizliğinin kadınların ekonomik etkinliklerinin artması ile kendiliğinden ortadan kalkacağına dair ön kabulüdür.

Bütün bu uygulamalarla, hükümetler ve uluslararası örgütler, hem 1980 sonrası kapitalist sermaye birikimine katkıda bulunacak düşük işgücü gereksinimini karşılamakta, hem de kadınların toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması için talep ettikleri toplumsal örgütlenmelerin maliyetinden kaçınmaktadır. Kadınlar, kendi hesabına çalışmaya yönlendirilerek hem ev içindeki yeniden üretim etkinliklerini üstlenmekte, hem de piyasa mekanizması içinde temel gereksinimlerini karşılayacak gelir getirici etkinliklerde bulunarak sermaye birikimine katkıda bulunmaktadır. Ancak, Türkiye’de dahil olmak üzere, tüm bu destek politikaları, kadınların işgücü piyasasında düşük statüsü, düşük ücretli, güvencesiz işleri yapmayı sürdürmelerine engel olmamaktadır. Bu durum, ancak kadınların bu alandaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini aşmak için çaba gösterdiklerinde onları özgürleştirmek için bir araç olabilecektir.

(*) A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı’nda yazılan yüksek lisans tezi.
İletişim için: Özlem Şahin-A.Ü.Sosyal Bilimler Enst. Cebeci Ankara
Tel: (312) 319 72 18

Modern tıp, varolan kadın karşıtı tutumu kullanmakta ve “bilimsel” düzeyde yeniden üretmektedir. Feminist teori, erkek egemen tıbbi ve tıbbi söylemde kadının temsil edilmesini eleştirir. Bu çalışma, kadın bedeninin tıpta yanlış temsil edilmesi üzerinedir. ve dolayısıyla modern tıbbın feminist eleştirisini yapmayı amaçlar. Çalışmanın ilk bölümü, tıp sosyolojisinde bedene yaklaşımlara adanmıştır ve bu literatürde kadın bedeninin yerini tartışır. Bu yaklaşımlardaki kadın karşıtlığı ortaya konduktan sonra, modern tıbbın feminist bir eleştirisini yapmak kaçınılmazdır. Kuramsal bölümün ardından, çalışmanın ikinci bölümünde, birinci bölümde yapılan eleştirilere dayanarak kadınların hayatlarının tıbbileştirilen süreçlerini tartışmaktadır. Tıp ve kadın arasındaki kritik ilişki, jinekolojinin üç alanında incelenmiştir: Kürtaj, kısırlık ve gebelik. Kadınların bu süreçlerde karşılaştıkları sorunlar, tıbbın ataerkil yapısıyla birleşmektedir ve kadını iki kat baskı altına almaktadır. Çalışmanın sonunda, modern tıba kadın bakış açısının getirilmesinin gerekliliği tartışılmaktadır.

(*) ODTÜ Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı’nda yazılan Yüksek Lisans Tezi
İletişim için: Gökçeçişek Yurdakul Tel: ((312) 210 35 46

Kısa Kısa...

Kocanın soyadını almak zorunlu

Anayasa Mahkemesi, Medenî Kanun’daki 153. madde) “Kadın evlenmekle kocasının soyadını alır” hükmünün iptali istemini reddetti. Oya Atman’ın Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesinde açtığı ve kocasının soyadını almadan sadece kızlık soyadını kullanmayı talep ettiği dava sonucunda mahkeme, M.K.’daki hükmün anayasaya aykırılık iddiasıyla iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmuştu.

Cumhuriyet, 30 Eylül 1998

ÜNİVERSİTE ... KADIN ... ARAŞTIRMA...

ODTÜ KADIN ÇALIŞMALARI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Orta Doğu Teknik
Üniversitesi Kadın

Çalışmaları Yüksek Lisans Programı ODTÜ Rektörlüğü ve Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanlığı arasında imzalanan bir protokol uyarınca Şubat 1994'te Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın "Kadının Kalkınmaya Katılımını Güçlendirme Ulusal Programı" çerçevesinde uzun dönemli eğitim için ayrılmış kaynaklardan da destek alarak Türkiye'de kadın çalışmaları alanında uzman personel yetiştirmek ve toplumsal cinsiyet, kadın-erkek eşitliği ve kadın hakları kavramlarına bilimsel ve toplumsal düzlemde duyarlılığı artırmak amacı ile kurulmuştur.

Programın uzun dönemli amaçları arasında ulusal kalkınma ve ülke gelişmesinde kadın katılımının artırılması ve günümüzde evrensel bir değer olan kadın-erkek eşitliğinin gerçekleştirilmesi önemli yer tutmaktadır.

Şubat 1994'te Kadın Çalışmaları alanının YÖK tarafından bir anabilim dalı olarak tanınması ile faaliyete geçen ODTÜ Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı, Türkiye'de bu alanda eğitim ve araştırma yürüten öncü nitelikli bir birimdir. Programda kuruluşundan bu yana 60 kadar öğrenci öğrenim görmüştür.

Programımızın kuruluşundan bu yana farklı dönemlerde ODTÜ'nün 6 bölümünden 10 farklı öğretim üyesi tarafından toplam 22 konu başlığında ders verilmiştir. Söz konusu dersler kapsadıkları konular itibarı ile geniş

bir yelpaze de kadın meselesini tanıtmaya ve tartışmaya olanak yaratmaktadır. Derslerimizin bir kısmı yukarıda adı geçen bölümlerin kendi müfredat programları çerçevesinde de verilen kadın boyutlu derslerden oluşurken bir kısmı ise öğretim üyelerimizce Kadın Çalışmaları Programı için özel olarak açılmış derslerdir. Özellikle bu dersler kadın meselesinin irdelenmesi sürecinde yeni inceleme alanları açarak kadın çalışmalarının bilim dünyasındaki yerinin genişlemesine katkıda bulunmuşlardır.

Hâlen bu anabilim dalı bünyesinde tezli ve tezsiz olmak üzere iki tür yüksek lisans programı yürütülmektedir. Programımızdan, kuruluşundan günümüze dek, 14 tanesi tezli olmak üzere toplam 22 öğrenci mezun olmuştur. Söz konusu tez çalışmaları Türkiye'de kadın çalışmaları alanına katkı yapan bilimsel araştırmalardır.

ODTÜ ile Devlet Bakanlığı arasında imzalanan "Kadına Yönelik Eğitim ve Araştırma Faaliyetlerinin Geliştirilmesi ve Desteklenmesi Protokolü"nde öngörülmüş olan temel bir etkinlik alanımız eğitim materyalinin geliştirilmesidir. Bu çerçevede 1994 Bahar döneminden itibaren başlanmış olan, verilen bütün derslere ilişkin İngilizce eğitim materyalleri derlenmiş ve/veya bu kapsamda bugüne kadar programımız öğretim üyelerince kırkaltı derleme hazırlanmış ve hem KSSGM'de Bilgi Başvuru Bankası'nda hem de ODTÜ Kadın Çalışmaları'nda genel kullanıma sunulmuştur.

Ayrıca yine eğitim materyali geliştirme faaliyeti kapsamında programımızda "Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı Kazandırmak Amaçlı Video-film Destekli Atölye Çalışmaları" geliştirilmiştir. ODTÜ Kadın Çalışmaları olarak kadın ve toplumsal cinsiyet video filmlerden

bir arşiv oluşturulması ve bunların da derlemeler ve program bünyesinde toplanan kitaplar gibi hem genel kullanıma hem de kadın çalışmaları öğrencilerinin kullanımına sunulabilmesi hedeflenmektedir. Bu proje kapsamında hâlen üç tane atölye çalışması yapılmıştır. Program kapsamında, kadın ve toplumsal cinsiyet rolleri konusunda somut bilgi üretmeyi ve bu sayede politika belirlemeye katkıda bulunmayı amaçlayan altı tane araştırma projesi programı, öğretim üyeleri ve kadın çalışmaları öğrencilerinden oluşan araştırma asistanları tarafından yürütülmüş ve sonuçları rapor hâline getirilmiştir.

Ayrıca Kadından Sorumlu Devlet Bakanlığı ve British Council desteğiyle programımızdaki öğretim üyelerince "Polis Akademisi Öğrencileri ve Karakollarda Çalışan Polislere Yönelik Toplumsal Cinsiyet Duyarlılığı Eğitimi" projesi son dönemde faaliyete geçirilmiştir. Bu proje, TBMM tarafından yakın geçmişte yasalaştırılan Ailenin Korumasına İlişkin Kanun'un toplumumuzda işlerlik kazanması için gerekli olan bir dizi kritik kurum mensubunun eğitimi zincirinde başlangıç halkasını oluşturmuştur.

Sonuç olarak ODTÜ Kadın Çalışmaları Yüksek Lisans Programı ağırlıklı olarak bilimsel alanda eğitim ve araştırma faaliyetlerini yürütmenin yanı sıra, kamuoyunu bilgilendirerek toplumumuzun kalkınma ve demokratikleşme çabalarına toplumsal cinsiyet boyutunu entegre etme amacına yönelik çalışmalar yapan akademik bir örgüttür.

İletişim İçin : Evrim Özkan-Irem Inceoğlu Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kadın Çalışmaları Ana Bilim Dalı 06531-Ankara TÜRKİYE

Tel ve Faks: 0(312) 210 30 19

e-posta: gws@rorqual.cc.metu.edu.tr

internet adresi: http://www.metu.edu.tr/home/www810

Kısa Kısa...

"Kadın yazını ve kadın yazarları kitap fuarı"

Devlet Bakanlığı Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü tarafından 30 Eylül-3 Ekim tarihleri arasında Cumhuriyetin 75. yılında "Kadın Yazını ve Kadın Yazarlar" konulu bir kitap fuarı düzenlendi. Fuarın çerçevesinde Nazlı Eray, Feyza Hepçilingirler, Aslı Davaz, Leyla Navaro, Ayla Kutlu, Işıl Özgentürk, Filiz Tosyalı, Nilgün Çelebi, Gülay Talaslı, Jülide Gülizar, Yaşar Seyman, Sevgi Özel ve Gülten Dayıoğlu okurları için kitaplarını imzaladılar.

Cumhuriyet, 30 Eylül 1998

Sayfa

13

EVLİLİK SÖZLEŞMESİ VE MAL REJİMLERİ

1. Mal Rejimi Ne Demektir?

Mal rejimi, eşlerin sahip oldukları malların mülkiyet ve yönetiminin karı kocadan hangisine ait olacağı, malların kimin tarafından kullanılacağı, evlilik sona erdiği zaman malların nasıl paylaşılacağına dair kabul edilen sistemdir.

2. Medenî Yasamızda Kabul Edilen Sistemler Hangileridir?

Türk Medenî Yasasında mal birliği, mal ortaklığı ve mal ayrılığı düzenlenmiştir. Mal birliğinde, karı kocanın sahip olduğu malların hepsi birliğe giriyor. Eşlerin, birlik dışında tutulan malları olduğu gibi birliğe dahil malları da var. Birliğe girmeyen mallar, yani mahfuz mallar, karı-kocanın kişisel eşyaları, evli kadının meslek ve sanatını yürütmesine yarayan mallar ve kadının ev işleri dışındaki çalışmasıyla elde ettiği mallar. Birlik malları, mahfuz mal olacağı belirtilmeyen bütün mallar oluyor. Birliğe giren malların mülkiyeti ve yönetim hakkı da kocaya ait. Bu rejim seçildiğinde, evli kadın kendisine düşen mirası ancak kocasının rızası ile reddedebiliyor, koca rıza göstermezse sulh mahkemesine başvurma hakkı var.

Mal ortaklığında da eşlerin mahfuz malları var ve bu mallar mal birliğindeki ile aynı. Ayrıca, eşlere üçüncü kişiler tarafından bağışlanan mallar varsa bunlar da ortaklığa giriyor. Bunlar dışındaki mallar ortaklık malı oluyor. Mal ortaklığında eşler arasında iştirak hâlinde mülkiyet var. Yani, eşler, elbirliği ile malik. Burada, ortaklığa giren malların miktarına bakılmadan hakların eşit olması ilkesi geçerli. Ancak, malları yönetme yetkisi yine kocaya ait. Mallardan yararlanma bakımından eşler eşit sayılıyor. Ortaklıktaki mallarla ilgili olarak eşler birbirinden bağımsız olarak bir işlem yapamıyorlar. Ancak birlikte tasarruf edebilirler.

Mal ayrılığı rejiminde, karı-kocanın kendi malları üzerinde mülkiyet, yönetim ve yararlanma hakkı var. Yani, kendi mallarına bağımsız olarak sahip. Evli kadın yönetim hakkını kocasına bıraksa bile elde edilecek gelir ve mal üzerinde tasarruf hakkı kadına ait oluyor. Bu rejim, ülkemizdeki gelenekler ve aile yapısı gözönüne alındığında evlilik içinde edinilen mallar açısından kadının aleyhine. Çünkü, evlilik birliği sırasında edinilen malların mülkiyeti genellikle kocanın üzerine yapılıyor.

3. Bu Mal Rejimlerinin Uygulama Oranı Nedir?

Eğer, eşler aralarında başka bir şey kararlaştırmamışlarsa, yani mal rejimine ilişkin bir sözleşme yoksa mal ayrılığı rejimi uygulanıyor. Eşler, isterlerse diğer rejimlerden birini seçebilirler. Bu seçimi bir mal rejimi sözleşmesiyle yapabilirler. Uygulamada en çok görülen,

mal ayrılığı rejimi oluyor. Çünkü, diğer rejimlerin geçerli olması eşlerin bunu bir sözleşme ile kararlaştırmasına bağlı. Ülkemizde ise bu pek yapılmıyor. Böyle bir alışkanlık yok. Hatta, bu sözleşmenin yapılması "ayıp" olarak görülebiliyor. Mal birliği ve mal ortaklığı rejimlerinin uygulaması neredeyse hiç yok.

4. Mal Rejimi Sözleşmesinin Yapılması Bir Şarta Bağlı mı?

Eşler, bu sözleşmeyi isterlerse evlenmeden önce isterlerse evlendikten sonra yapabilirler. Ama, evlenmeden sonra yaparlarsa, sözleşmenin geçerli olabilmesi için ikametgâhlarının bulunduğu yerdeki sulh hukuk mahkemesine onaylatmaları gerekir. Ayrıca, bir şekil şartı da var. Sözleşme resmi şekilde yapılmalı. Noter tarafından yapılmadıkça geçerli olmuyor. Bir de üçüncü kişilere karşı sözleşmenin ileri sürülebilmesi için noterin sözleşmeyi tescil ve ilân etmesi gerekiyor.

5. Hangi Rejimi Önerabiliriz?

Mal ayrılığı rejimi, ülkemizdeki şartlar gözönüne alındığında kadınların aleyhine sonuçlar yaratıyor. Mal birliğinin de bazı sakıncaları var. Evlilik sırasında kazanılan malların mülkiyeti kocaya ait oluyor. Bizim şartlarımıza bakıldığında mal ortaklığı rejimini önermek daha uygun. Eşler, eşit biçimde söz sahibi.

6. Bunlar Dışında Bir Rejim Kararlaştırmak Mümkün mü?

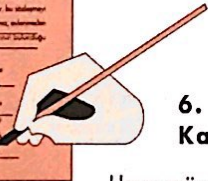
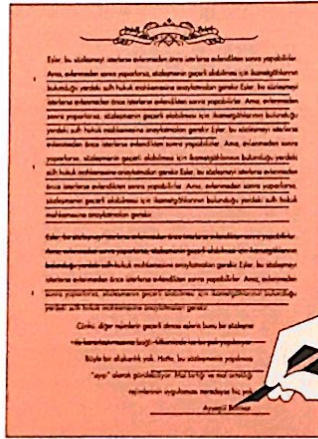
Hayır, mümkün değil. Eşler, Medenî Yasa'da belirtilen bu üç tipten birini seçmek zorundalar.

Diğer Ülkelerdeki Mal Rejimleri

İngiltere: Eşlerden birinin aldığı mal, diğer eşe verilen bir hediye değilse, yarı yarıya her ikisine de aittir. Mal, eşlerden birinin kendi parasıyla satın alınmış ve bu belirtilmiş ise mal, onundur. Malın bedeli diğer eş tarafından ödenmiş olsa bile, diğer eş adına alınmışsa mal, onundur. Mülkiyet hakkına sahip olmayan eş, bu mal örneği bir ev ise, ondan yararlanmak hakkına sahiptir. Ancak, bu hak, boşanma durumunda ortadan kalkar.

İtalya: Yasal mal rejimi, edinilmiş malların ortaklığıdır. Evli kadın ile erkek aynı sorumluluklara sahiptir.

Fransa: Yasal mal rejimi, evlilik içerisinde edinilmiş malların ortaklığı rejimidir. Aksi ispat edilinceye kadar çiftin evlilik süresince edindiği mallar ortak maldır. Ortak malların idaresinden koca tek başına sorumludur. Ortak malları satmak veya başka türlü kullanmak için karısının onayını almalıdır. Bunun yanında sınırsız mal ortaklığı rejimi (tüm malların ortak olması), mal ayrılığı rejimi (eşlerin ortak malı yoktur), edinilmiş mallara katılma rejimi (hayatta kalan eşin edinilmiş malların yarısını alması) gibi rejimler de vardır.

Yeni Bir Kitap

Kadınlar için Politikada Strateji ve Plânlama

Sevgül Uludağ

Ekim ayının başında bir kitap geçti elimize... KKTC'den gönderilen kitap, kadın konularında zengin bir deneyime sahip olan gazeteci yazar Sevgül Uludağ tarafından hazırlanmış. Kadınlar için Politikada Strateji ve Plânlama adını taşıyan kitabında Uludağ, kadınların politik alanda neden varolmadığını sorguluyor, bu durumun değiştirilmesi için neler yapılmakta olduğunu ve ne tür stratejiler önerilebileceğini anlatıyor. Kitapta, toplumsal cinsiyet rolleri ile politikanın ilişkisi, dünya kadın hareketinden örnekler ile kadınların seçme ve seçilme hakkı için mücadelesi, kadınların politikada daha aktif yer almasıyla nelerin değişebileceği, dünyadan örneklerle kadın kotası ve kota uygulamalarının başarıları gibi konular üzerinde durulmuş.

Ayrıca İsveç ve İngiltere deneyimleri aktarıldıktan sonra "Kadınlar için Politikada Plânlama" alt başlığı altında seçimlerde aday olacak kadınların izleyecekleri yol/yöntem konusu irdelenmiş, aday adayı kadınların gereksinimleri ve siyasi kampanya plânları, KKTC'den örnekler kullanılarak açıklanmış.

Sevgül Uludağ, kitabının ekler bölümünde de, "Dünyada Kadınların Seçme ve Seçilme Hakkını Kazanmasının Kronolojisi", "Dünyada Kadınlarla İlgili Bazı Göstergeler" ve "Kadınların Politik Haklarına İlişkin BM Kararları" gibi yararlı dökümanlara yer vermiş. Sevgül Uludağ'ın kendi olanaklarıyla hazırladığı bu kitap, gösterişli bir biçime sahip olmamakla birlikte içeriği açısından zengin ve özellikle de kadın hareketindeki arkadaşlarımızın yararlanabileceği bilgilerle dolu. Ayrıca, çok sade ve kolay izlenir bir dille kaleme alınmış.

Kendisini bu değerli çalışması için kutluyor, devamının gelmesini diliyoruz.

Bilgi için: Sevgül Uludağ, Kadın Araştırmaları Merkezi Yayınları, PK. 581, Lefkoşa.

Tel: 0392 22 75407 Fax: 0392 22 83823

KADINLAR İÇİN SONBAHAR KİTAPLARI

Başlıksız Olabilir, Wislawa Szymborska, (çev. A. Aysen Lutko; Neşe Taluy Yüce) İyi Şeyler Yayıncılık, Şiir.

Yeryüzü Cenneti, Hülya Koşar, Kuraldışı Yayıncılık, Roman.

Sanırım Seninle Uzun Uzun Konuşmamız Gereken Bazı Şeyler Var Kürşatçıgım, Nora Romi, Gendaş Yayıncılık, Anlatı.

Kötülük Mektupları, Ayşe Önal, Milliyet Yayınları.

Cahide, Aysel Özdemir, Kuraldışı Yayıncılık, Roman.

Hepimiz Birbirimizin Örneğiyiz, Suat Derviş, (Yayına hazırlayan Zehra Toska) Öykü.

Mani, Semra Topal, Telos Yayıncılık, Öykü.

Bütün Yönleriyle Başörtüsü Sorunu, Mazlumder, Araştırma.

Töre Kısacasında Kadın, Mehmet Faraç, Çağdaş Yayıncılık, İnceleme.

Tavuk Suyuna Çorba: Kadınların Yüreğini Isıtacak Öyküler, J. Confield; M.V. Hansen; J.R. Hawthorne; M. Shimoff, (Çev. Gülden Tümer) HYB Yayınları.

Perende, Müge İplikçi, İletişim Yayınları.

Genelev Kızları-Yama, A.I. Kuprin, Toplumsal Dönüşüm, Araştırma.

75 Yılda Kadınlar ve Erkekler, T.İş Bankası, İ.M.K.B. ve Tarih Vakfının ortak yayını.

Aydınlanmanın Kadınları, (Yayına Hazırlayan, Necla Arat) CKK Yayınları.

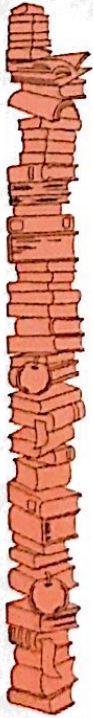
Bölük Pörçük Yaşamlar, Anne Michaels, Adam Yayınları.

Şehir Romantizminin Günlüğü, Buket Uzuner, Remzi Kitabevi, Gezi.

Cinsiyetler Siyaseti, S. Agacinski, Dost Kitabevi, Araştırma.

Bigamekibasuyake, Hülya Koç, YKY, Gezi.

Gölgeler Çekildiğinde, Cahide Birgül, Metis Yayınları, Roman.

NEREDE NE VAR

?????????

ZÜHRE

Zühre, bugünlerde çıkması beklenen bir kadın dergisi. Yaklaşık iki yıl önce bir araya gelen bir grup kadın, yayın izleme ve okuma alışkanlığı olmayan ev kadınlarına yönelik bir yayın üretmeye karar vermişler. Zühre'nin amacı, eğitim olanaklarından yoksun kalmış ya da belli bir düzeye kadar (lise) eğitim görmüş olsalar bile çalışma yaşamına katılmadıkları için, kendini dil ve kavramlarla ifade etmeye alışkın olmayan kadınlara ulaşmak ve onları hem izleme hem de yazma sürecine dahil etmek.

Çalışmalar, geleneksel iletişim yollarından olan sözlü iletişimin farklı

biçimleri üzerinde yoğunlaştırılmış. Bunun yayına nasıl aktarılacağına gelince, diyorlar ki; Zühre bol şekilli, masallı, deyişli bir hal almaya başlamış.

Bu dergi projesine kadar, örgütlü kadın dünyasında fiilen yer almayan ama kadın duyarlılıklarıyla bir araya gelerek bu işe soyunan Zühre'ciler, bu çalışma sayesinde, kadın dünyasının zenginliğini ve yaratıcılığını bir kez daha keşsettiklerini ve kendilerini köprü gibi gördüklerini söylüyorlar.

İletişim için : Filiz Ayla Çamuroğlu Ali Fakih Cad. Çıtrakçı Bostan Sk. 2/11 Kocamustafapaşa 34290 İSTANBUL Tel : (212) 529 27 56 • Faks : 258 50 65

Uçan Süpürge 2.

Kadın Filmleri

Festivali için

Yola Koyulduk

Cumhuriyet ve Kadın Sempozyumu

- Cumhuriyet için Kadınlar Demeği, 6-8 Kasım 1998 tarihleri arasında Ankara'da, Cumhuriyet'in 75. yılında
- "Cumhuriyet ve Kadın Sempozyumu" yaptı. Kültür Bakanlığı, Hacı Bektaş Veli ve Anadolu Kültür Vakfının katkıları ile gerçekleşen toplantıda çeşitli paneller, dinletiler ve film gösterileri yer aldı. Sempozyumun oturumlarında:
- "Milli Mücadelede Kadın", "Cumhuriyet Döneminde Siyasette, Eğitimde, Hukukta ve İş Yaşamında Kadın", "Kültür ve Sanatta Kadın", "Basın ve Edebiyatta Kadın" ve "Günümüzde Kadın Hareketleri" yer aldı.

Geçtiğimiz yıl ilk festivalimizi gerçekleştirirken hep zamanımızın daha çok olmasını istemiştik. Bu yıl biraz daha önce başladık diyebiliriz. Festival toplantılarımızdan ilkinin 26 Eylül Cumartesi günü Class Otelde ikincisini 21 Ekim Çarşamba günü Uçan Süpürge'de yaptık. 2. Festivalimizi 1-7 Haziran tarihlerinde yapmaya karar verdik.

Geçen yıl duyurduğumuz gibi bu yılki kadın yönetmenimiz Türkan Şoray. İkinci festivalde bir de kısa film senaryosu ve belgesel film senaryosu yarışmamız var. Yarışma şartnamesini kasım ayından itibaren Uçan Süpürge, Kadın Dernekleri, Üniversitelerdeki İletişim Fakülteleri ve Kadın Araştırma Merkezlerinden programları temin etmek mümkün olacak. Yine bu yıl '5 Kuşak 5 Kadın' başlığı altında yaptığımız çalışma ile seçilecek filmlerin ortak vurgularından hareketle belirleyeceğimiz panellerimiz ve sergilerimizle bir şenlik havasını yaratmayı amaçlıyoruz. Bize destek verenler. İstanbul'dan Annie Pertan, İzmir'den Fetaş Soykan, Zuhâl Çetin, Ankara'dan Oğuz Onaran, Nilgün Abisel, Yıldız Ecevit, Filiz Kardam, Kurtuluş Kayalı, Eser Köker, Gülden Treske, Füsun Okutan, Thomas Balkenhol, Elken Benjamin, Heves Berksü ve Berrin Balay oldu.

YENİ BİR EKSİK ETEK

Eksik Etek onüçüncü sayısı ile İstanbul'dan yeni bir merhaba dedi. Bu sayıda; "Başörtüsü'nden Türbana", "Küçüksü Sahillerinde"; "Boynuz Simgesinin Evrimi", "Lilit Efsanesi" ve "Kadın Dayanışması" başlıklı yazıları bulabilirsiniz.